

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่นำผลผลิตจากภาคเกษตร ซึ่งได้แก่ ผลผลิตจากพืช ปศุสัตว์ และประมง มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต โดยอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ ในกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สะดวกต่อการบริโภคหรือการนำไปใช้ในขั้นต่อไป และเป็นการยืดอายุการเก็บรักษาผลผลิตจากพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยผ่านกระบวนการแปรรูปขั้นต้น หรือขั้นกลางเป็นสินค้าสำเร็จรูป หรือขั้นปลายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป โดยอุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมลำดับแรกที่ได้รับการสนับสนุนมาตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ.2504 เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนน้อยใช้วัตถุดิบภายในประเทศสูง และสามารถนำเอาทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมได้มาก ทำให้ง่ายต่อการพัฒนาเพื่อการลงทุน นอกจากนี้ อุตสาหกรรมอาหารยังก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการผลิตอื่นๆ ที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุน เช่น การผลิตกระป๋อง ผลิตภัณฑ์พลาสติกอันจะนำไปสู่การจ้างงานและรายได้ ประชาชาติที่สูงขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงแรกๆ มีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือเพื่อใช้ภายในประเทศเป็นประการสำคัญ ต่อมาเมื่อการผลิตขยายตัวมากขึ้นผู้ประกอบการมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น อุตสาหกรรมเริ่มได้ประโยชน์จากการผลิตในปริมาณมากและเกิดศักยภาพในการส่งออก การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารจึงเปลี่ยนทิศทางการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าไปสู่การผลิตเพื่อส่งออกและสามารถนำรายได้มาสู่ประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553)

ไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำในการผลิตอาหาร และเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีโรงงานแปรรูปอาหารกว่า 10,000 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ผลิตขนาดเล็กกว่า 85% วัตถุดิบที่ใช้ในการแปรรูปอาหารส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบในประเทศที่มีราคาถูก มีผลผลิตปริมาณมาก และจะมีการแปรรูปขั้นต้น ไม่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง แต่สินค้าคุณภาพที่มีราคาสูงและต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น วัตถุดิบอาหาร

วัตถุดิบต่างถิ่นรส นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของช่องทางกระจายสินค้าและการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคทำให้ธุรกิจผลิตอาหารแปรรูปพร้อมรับประทานและอาหารแช่แข็งขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มของไทยมีรากฐานการผลิตที่เข้มแข็งกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างยั่งยืน โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากา (2551, หน้า 1) โดยกำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนากาให้สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ โดยเฉพาะเรื่องของอาหารซึ่งนับว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ นายไพฑูรย์ พลสุวรรณา รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและประธานกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สยามธุรกิจ, 2552) ได้กล่าวว่าอุตสาหกรรมอาหารของไทยเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ถือเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและยังทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น นายสมพงษ์ ตันเจริญผล รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2550) ได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมไทยที่ยังมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งได้แก่ ยานยนต์ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อาหารแปรรูป ฯลฯ นอกจากนี้ นายวิวัฒน์ กิตติพงศ์โกศล ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ธนาคารไทยพาณิชย์ (สยามธุรกิจ, 2552) ได้กล่าวว่าอุตสาหกรรมอาหารของไทยยังมีแนวโน้มเติบโตได้ทั้งตลาดในประเทศ ต่างประเทศ รวมถึงตลาดเกิดใหม่ เนื่องจากไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านการผลิตอาหารและเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดให้เรื่องของอาหาร เป็นหนึ่งในหลายๆ ทางเลือกที่จะผลักดันให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงและมีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออก โดยอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของไทยนั้นได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกว่า 30 ปี ซึ่งอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปนอกจากจะนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ยังเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน จึงทำให้เป็นการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าขั้นปฐม ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกอาหารแปรรูปที่สำคัญประเทศหนึ่งของโลก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกและผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมทางด้านวัตถุดิบ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมอาหารถือว่ามีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งจากความ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกส่งผลต่อการบริโภคของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคนี้เอง ทำให้ผู้แปรรูปอาหารหันมาลงทุนผลิตสินค้าพร้อมรับประทานและอาหารแช่แข็งเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553) ดังนั้นอุตสาหกรรมอาหารจึงมีการเติบโตและสร้างตลาดใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาภายใต้ยุทธศาสตร์หลัก คือ สร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารแปรรูปไทย และพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปของไทย (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553)

สาระสำคัญของแผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ. 2553 – 2557 ได้กำหนดยุทธศาสตร์กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินการ ภายใต้กรอบแนวคิดสำคัญ คือ การเร่งเครื่องประเทศไทยด้วยอุตสาหกรรมอาหาร (Thailand food forward) ที่มุ่งเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของประเทศอย่างก้าวกระโดดด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรของไทย การเพิ่มผลผลิต การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร รวมไปถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ควบคู่ไปกับการใช้ยุทธวิธีทางการตลาดเพื่อเร่งสร้างยอดขายด้วยการสร้างการรับรู้ การสร้างความมั่นใจ และความประทับใจให้แก่ผู้บริโภคที่มีความซับซ้อนต่อการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น (สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ, 2553) นอกจากนี้ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยจะเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมอาหารของโลกที่เน้นการเพิ่มคุณค่าและความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค และได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของไทย มีทิศทาง เป้าหมายที่ชัดเจน และมีแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารอย่างเป็นระบบ และเป็นองค์รวมที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะช่วยให้อาครรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดแนวนโยบายด้านอุตสาหกรรมอาหารเชิงบูรณาการร่วมกัน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกสินค้าอาหารของไทย รวมถึงผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศจะมีความเชื่อมั่นในคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าอาหารไทย ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายส่วนแบ่งการตลาดของไทยในทุกกลุ่มสินค้าอาหารได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2553)

สำหรับอุตสาหกรรมอาหารในส่วนของพื้นที่ภาคกลางนั้น สุมาลี เดชานุรักษ์นุกูล (2551) ในฐานะผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง ได้กล่าวถึงบทบาทการพัฒนาภาคกลางจะเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่งและสื่อสาร

เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน เป็นฐานการเรียนรู้และวิจัยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยบทบาทการพัฒนาในกลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 คือ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ศูนย์การค้า การขนส่งและสื่อสารเชื่อมโยงสหภาพพม่า อุตสาหกรรมสำคัญของกลุ่มคือ อาหาร เครื่องดื่ม และสิ่งทอ การพัฒนาในกลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เป็นแหล่งอุตสาหกรรมประมงครบวงจร แหล่งอุตสาหกรรมเหล็ก เป็นฐานการเรียนรู้และวิจัย กลุ่มนี้เป็นเขตเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง ด้านท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม มีอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อภาคกลาง คือ ผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม นอกจากนี้คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2551, หน้า 218-221) เสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีข้อเสนอแนะต่อสาขานำและบทบาทการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดในภาคกลาง สรุปได้ว่า ภาคกลางตอนล่าง 1 สาขานำทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มฯ บทบาทหลักของการพัฒนา คือ การเป็นฐานการเกษตรที่มูลค่าเพิ่มสูง เช่น ผัก ผลไม้ ภาคกลางตอนล่าง 2 สาขานำทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มโดยเฉพาะการแปรรูปผักและผลไม้ บทบาทหลักของการพัฒนา คือ การเป็นฐานเกษตรกรรม การประมง การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

นอกจากบทบาทการพัฒนาภาคกลางดังกล่าว สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง (2552) ได้กำหนดบทบาทตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 คือ จะเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดยสนับสนุนการขยายการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร โดยภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ เป็นศูนย์รวมที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางจะพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาเสถียรภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การบริการ การลงทุนให้มีความมั่นคงและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและย่านอุตสาหกรรมรวมถึงการให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

โดยการสนับสนุนด้านการตลาด เงินทุนและความรู้การบริหารจัดการแก่อุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อม

และจากการที่อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศ มีโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก อุตสาหกรรมนี้จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า มีแนวโน้มเติบโตได้ทั้งตลาดในประเทศ ต่างประเทศ รวมถึงตลาดเกิดใหม่ นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ให้ความสำคัญและกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินการ ภายใต้แผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ. 2553 - 2557 ให้พื้นที่บริเวณภาคกลางตอนล่างมีบทบาทในการเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร เป็นพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง โดยผลการศึกษาที่ได้สามารถนำมาใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปผักและผลไม้ รวมถึงการสร้างเสริมเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างจำแนกตามคุณลักษณะของสถานประกอบการ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถการแข่งขันธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้ คือ **ตัวแปรอิสระ** ประกอบด้วย คุณลักษณะของสถานประกอบการ ได้แก่ เงินทุน ระยะเวลาการดำเนินงาน และจำนวนแรงงาน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านปัจจัย

การผลิต ด้านบริหารการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ด้านอุปสงค์ ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน และ ด้านนโยบายรัฐบาล **ตัวแปรตาม** คือ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ได้แก่ ด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่ง กรอบแนวคิดการวิจัยได้แสดงไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 และกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 (จำแนกตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ที่มีเงินทุนไม่เกิน 50 ล้านบาท รวมจำนวน 572 ราย (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2553)

2. ตัวแปร แบ่งออกเป็น

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) คุณลักษณะของสถานประกอบการ ประกอบด้วย

- เงินทุน
- ระยะเวลาการดำเนินงาน
- จำนวนแรงงาน

2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

- ด้านปัจจัยการผลิต
- ด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ
- ด้านอุปสงค์
- ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน
- ด้านนโยบายรัฐบาล

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ 3 ด้าน คือ

- ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร
- ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด

3. ระยะเวลาการทำวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาวิจัยระหว่างเดือนธันวาคม 2553 – พฤศจิกายน 2554

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างต่างกัน
2. ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินงานต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างต่างกัน
3. ผู้ประกอบการที่มีจำนวนแรงงานต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างต่างกัน
4. ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่างต่างกัน
5. คุณลักษณะของสถานประกอบการ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

นิยามศัพท์

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการด้านอาหารที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ใน 2 ด้าน คือการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และต้นทุนแรงงานต่อหน่วยที่ต่ำลง

ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง การที่ผู้ประกอบการผลิตสินค้ารูปแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร หมายถึง การผลิตอาหารที่มีมาตรฐานในการผลิต และอาหารมีความปลอดภัยเป็นที่เชื่อมั่นของลูกค้าในการบริโภค

ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด หมายถึง การกำหนดยุทธวิธีทางการตลาดเพื่อสร้างความแตกต่างทางการแข่งขันของธุรกิจ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ 5 ด้าน คือ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้างและบริหารการแข่งขัน ด้านอุปสงค์ ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน และด้านนโยบายรัฐบาล

ด้านปัจจัยการผลิต หมายถึง ลักษณะที่สำคัญในการผลิตมี 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านทรัพยากรกายภาพ ด้านทรัพยากรความรู้ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยด้านทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ปริมาณของแรงงานประเภทต่างๆ ทักษะของแรงงาน ต้นทุนแรงงาน ต้นทุนการจัดการ ด้านทรัพยากรกายภาพ (Physical resources) ได้แก่ ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิต ด้านทรัพยากรความรู้ (Knowledge resources) ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิทยาการ การตลาด ทรัพยากรทุน (Capital resources) ได้แก่ ปริมาณแหล่งทุน ความพอเพียงของแหล่งเงินทุน เงื่อนไขหรือความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเครื่องมือหรือกลไกการจัดสรรทุนที่มีประสิทธิภาพ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ได้แก่ การขนส่ง โทรคมนาคม ระบบข้อมูลข่าวสาร

ด้านบริบทการแข่งขัน และกลยุทธ์ทางธุรกิจ หมายถึง วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่มีผลต่อการที่เลือกใช้ยุทธการและโครงสร้างในการบริหารและการจัดองค์กรซึ่งมีส่วนอย่างมากในการกำหนดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ สามารถสนับสนุนความมีประสิทธิภาพ การลงทุน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้านอุปสงค์ หมายถึง ลักษณะความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการที่ซับซ้อนและละเอียดลึกซึ้ง เป็นการพิจารณาจากขนาดของความต้องการ ความคาดหวัง และการคิดค้นผลิตสินค้าใหม่ๆ ตลอดเวลา

ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน หมายถึง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตได้แก่ ผู้ผลิต/ผู้จัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่น การประสานร่วมมือกันของธุรกิจต่างๆ ในเครือข่ายวิสาหกิจ

ด้านนโยบายรัฐบาล หมายถึง นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้า

ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์อาหารประเภทผักและผลไม้ที่ผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของอาหารไปแล้ว หรืออาหารที่ผสมกับส่วนผสมอื่นๆ หรือหมายถึง อาหารสดที่แปรรูปทำให้แห้ง หรือหมักดอง หรือในรูปอื่นๆ รวมทั้งที่ใช้สารปรุงแต่งอาหาร

ผัก ผลไม้บรรจุกระป๋อง หมายถึง ผักผลไม้ที่ได้ผ่านขั้นตอนการแปรรูปโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้อาหารนั้นบรรจุในกระป๋องสามารถเก็บได้เป็นเวลานาน

ผัก ผลไม้อบแห้ง หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงผักผลไม้โดยใช้ความร้อนเพื่อให้แห้งและสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน

ผัก ผลไม้หมักดอง หมายถึง ผักผลไม้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเคมี โดยมีจุลินทรีย์เป็นตัวการทำให้เกิดปฏิกิริยา

สารปรุงแต่งอาหาร/เครื่องปรุงรส หมายถึง สารปรุงรสและวัตถุเจือปนในอาหารที่ผลิตได้จากผัก ผลไม้โดยนำมาผ่านกระบวนการแปรรูปเพื่อนำมาใช้ปรุงแต่งสี กลิ่น รส และคุณสมบัติอื่นๆ ของอาหาร

กลุ่มภาคกลางตอนล่าง หมายถึง จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 และกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 ได้แก่ กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี (กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับภาค สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง
2. นำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง
3. นำไปเป็นแนวทางให้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำหรับผู้สนใจต่อไป